

Dana Kratochvílová:

**Volba modu ve španělských konstrukcích s modálním významem potenciálním
(s přihlédnutím k situaci v češtině a italštině)**

(Oponentský posudek diplomové práce)

Diplomová práce Dany Kratochvílové je zdařilým pokusem o kritický pohled na pojetí modality u britského lingvisty Franka Roberta Palmera, jež se v posledních letech stalo téměř univerzálním pro interpretaci této jazykové kategorie. Autorka porovnává Palmerovu logicky založenou koncepci s gramatickou interpretací modality v románských jazycích a dospívá k závěru, že toto druhé pojetí je i pro španělštinu vhodnější. Práce se vyznačuje důkladným lingvistickým záběrem, svědomitou prezentací a didaktickým smyslem pro výklad otázek teoretických i praktických.

Autorka nejen srovnává dvojí pojetí modality, nýbrž i její projevy ve španělštině, italštině a češtině, k čemuž využívá jednak korpusu CREA Španělské královské akademie, jednak dvojjazyčných korpusů InterCorp a italského korpusu La Repubblica. Konkrétní zkoumání vybraných lexikálních modalizátorů s významem potenciálním a jejich projevů v modální kongruenci diktálního slovesa vede k závěru, že španělština je značně citlivá na významové odstíny jistoty a nejistoty realizace děje predikačního slovesa, zatímco v italštině dochází spíše k formalizaci konjunktivu, a čeština využívá hlavně prostředků lexikálních s indikativem, příp. kondicionálem.

Zjištěné výskyty subjunktivu/konjunktivu jsou zachyceny ve svědomitě zpracovaných frekvenčních tabulkách, svědčících o autorčině schopnosti pracovat s jazykovými korpusy, o pochopení a zvládnutí problematiky i o způsobilosti formulovat vlastní zasvěcené komentáře k výsledkům analýzy. Autorka se snaží podněty ze sekundární literatury samostatně domýšlet, přičemž její argumentace je výstižná a přesvědčivá.

V interpretaci českých ekvivalentů zkoumaných výpovědí autorka záměrně upouští od zahrnutí vidové opozice a pracovně charakterizuje tvary typu *udělám* jako prezentní (tedy jako indikativu prezentu). To je poměrně odvážné řešení, lze je však přijmout vzhledem k tomu, že smyslem vlastní analýzy byly otázky modality a situace v češtině je jen referenční povahy.

Psychologické pojetí modality, prezentované jako Zavadilova koncepce, má starší kořeny (u Charlese Ballyho ve čtyřicátých letech 20. století) a vlastně už u Ferdinanda Brunota z let dvacátých (*La pensée et la langue*).

K citátu z F. R. Palmera na str. 16:

Jsem přesvědčen o tom, že pravdivostní hodnota výroku neurčuje povahu modálních významů a do jejich vymezení nemá vůbec vstupovat. Mohla by autorka při obhajobě rozvést tuto myšlenku, vyjádřit svůj názor a doložit jej?

Lingvisté slovanských jazyků často pochybují o tom, zda emocionalita patří nebo nepatří do sféry modality. Pro které řešení svědčí povaha výrazových prostředků modality ve španělštině?

Předložená diplomová práce přispívá k hlubšímu poznání modality ve španělštině, je přehledná a dobře strukturovaná, a svědčí o autorčiných předpokladech pro lingvistický výzkum. K jejímu obsahu nemám žádnou zásadní připomínku a plně ji doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 25. ledna 2012

Prof. PhDr. Bohumil Zavadil, CSc.